

POSTANOWIENIE

13 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 13 sierpnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.

przeciwko I. K.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 24 maja 2022 r., I ACa 827/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Powód Bank Spółka Akcyjna w W. (dalej Bank) wniósł o zasądzenie od pozwanej I. K. kwoty 197 614,60 franków szwajcarskich (CHF) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od wskazanych bliżej kwot i dat z tytułu umowy kredytu hipotecznego z 11 maja 2007 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z 17 lutego 2016 r. uwzględnił żądanie w całości.

Wyrokiem z 25 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił ten nakaz zapłaty i oddalił powództwo. Apelacja powoda została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24 maja 2022 r. Powód wniósł skargę kasacyjną opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na potrzebę wykładni art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U 2020 poz. 288, dalej: „prawo bankowe”) w zakresie kwestii, czy umowa kredytu wyrażonego w walucie CHF, w której zastrzeżono na rzecz kredytobiorcy możliwość wypłaty i spłaty kredytu w walucie kredytowania (CHF) z jednoczesnym umożliwieniem mu wypłaty i spłaty kredytu w innej walucie niż waluta produktu kredytowego, jest umową kredytu czysto walutowego niezależnie od tego, czy kredytobiorca skorzysta z opcji wypłaty i spłaty kredytu w walucie rodzimej, czy też faktyczna wypłata i spłata kredytu w walucie innej niż waluta kredytowania

przekreśla walutowy charakter takiej umowy i nadaje jej automatycznie charakter umowy kredytu denominowanego.

Kolejna przedstawiona przez skarżącego wątpliwość dotyczy wykładni art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. w. zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „Dyrektywa 93/13”), odnośnie kwestii, czy możliwe jest dalsze wykonywanie umowy kredytu w CHF, w której już od momentu jej zawarcia zastrzeżona jest możliwość spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w walucie CHF i wypłaty kredytu w tej walucie, po wyeliminowaniu z niej, uznanych za abuzywne, klauzul przeliczeniowych: bez wypełnienia powstałej w ten sposób luki w umowie, z zachowaniem pozostałych postanowień umownych, poprzez wypełnienie powstałej w ten sposób luki w umowie zastosowaniem art. 358 k.c., poprzez wypełnienie powstałej w ten sposób luki w umowie zastosowaniem art. 56 k.c. w. zw. z art. 41 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe, czy też prawidłowa wykładnia art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. w. zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13 prowadzi do wniosku, że eliminacja klauzul przeliczeniowych (klauzul ryzyka walutowego) z umowy kredytu frankowego winna prowadzić do upadku (nieważności) całej umowy kredytu, z uwagi na brak możliwości dalszego jej wykonywania.

W ocenie skarżącego, potrzeba wykładni dotyczy także art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13 co do kwestii, czy klauzule przeliczeniowe, których zastosowanie zgodnie z umową nie jest obligatoryjne dla kredytobiorców, mogą być uznane za naruszające interesy konsumentów i jako takie za abuzywne na gruncie tych przepisów, czy też prawidłowa ich wykładnia wyłącza możliwość powoływania się na abuzywność tego typu fakultatywnych dla konsumenta postanowień, a w dalszej kolejności na nieważność umowy z tej przyczyny, z uwagi na brak obligatoryjnego związania konsumenta treścią danego warunku umownego i brak obligatoryjnego obciążenia go klauzulą ryzyka walutowego.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, pozwany powołał się na potrzebę dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości prawne i wywołujące rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że przez wskazaną wyżej rozbieżność należy rozumieć brak zgodności rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy, wykładane lub stosowane w sposób prowadzący do odmiennych - zróżnicowanych albo sprzecznych - orzeczeń albo decyzji procesowych. Wskazując na tę przyczynę kasacyjną, skarżący powinien opisać, na czym polega trudność w interpretacji określonych przepisów prowadząca do niepożądanego wyżej stanu oraz zilustrować swoje twierdzenia przykładami takich rozbieżnych rozstrzygnięć.

Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wątpliwości nie spełniają powyższych wymagań. Odnosząc się w pierwszym rzędzie do kwestii kwalifikacji umowy o kredyt, należy przypomnieć, że można wyróżnić trzy rodzaje kredytów: indeksowany, denominowany i walutowy. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w kredycie indeksowanym kwota kredytu jest wyrażona w złotych, w tej walucie jest wypłacana, ale w momencie wypłaty ulega ona przeliczeniu na walutę obcą, w tym przypadku CHF, po kursie kupna tej waluty ustalonym w tabeli kursów walut obcych kredytującego banku, stanowiąc tak zwane saldo kredytu do spłaty przez kredytobiorcę, na zasadach określonych w umowie. W kredycie denominowanym kwota kredytu jest od początku wyrażona w walucie obcej, jednakże zgodnie z celem umowy i porozumieniem obu stron, zostaje wypłacona kredytobiorcy w złotych po przeliczeniu kwoty kredytu wyrażonej w walucie obcej na złote po kursie kupna tej waluty ustalonym w tabeli kursów walut obcych kredytującego banku. W obu omówionych przypadkach kredytobiorca spłaca raty kredytu w złotych po przeliczeniu rat wyrażonych w walucie obcej na złote po kursie sprzedaży tej waluty ustalonym w tabeli kursów walut obcych kredytującego banku. W przypadku kredytu walutowego, kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, w tej walucie zostaje wypłacona kredytobiorcy i w tej walucie spłaca on poszczególne raty kredytu; transfery występują zatem wyłącznie w walucie obcej. W tym ostatnim przypadku kredytobiorca może żądać od kredytodawcy wypłaty kredytu w walucie obcej, a w pozostałych wypadkach wyłącznie waluty krajowej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 30 września 2020 r., I CSK 556/18). Jak podkreślono, o kredycie

walutowym można mówić jedynie wówczas, gdy umowa jednoznacznie ustala kwotę kredytu udzielonego i faktycznie wypłaconego kredytobiorcy wyłącznie w walucie obcej i przewiduje spłatę rat wyłącznie w walucie udzielonego kredytu. W innych przypadkach, umowa wprowadzająca mechanizm przeliczenia czy to kwoty udzielonego kredytu czy to rat kredytu z waluty obcej na złote polskie lub odwrotnie, nie stanowi umowy kredytu walutowego w opisanym wyżej rozumieniu, w związku z czym nie sposób przyjąć, że wolą stron w tej sprawie było zawarcie tego rodzaju umowy (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22).

Wbrew twierdzeniom powoda, z ustaleń Sądów *meriti* wynika, że poprzednik prawny powoda zawarł z pozwaną umowę kredytu, w której wprowadzie kwota kredytu została określona w walucie obcej (CHF) na kwotę 155.555,55 CHF, ale z tym zastrzeżeniem, że kredyt ten zostanie uruchomiony w kwocie nie wyższej niż 350 000 zł. W umowie ustalono jednocześnie, że kwota ta zostanie przekazana na rachunek bankowy zbywców nieruchomości prowadzony w walucie polskiej; z treści umowy nie wynikała zatem możliwość wypłaty umówionej kwoty kredytu w walucie obcej. Sąd ustalił ponadto, że chociaż formalnie (zgodnie z pkt. 8.7 umowy) spłata kredytu miała następować przez wpłaty na rachunek prowadzony w CHF, to jednocześnie w pkt. 12 tej umowy znalazły się postanowienia charakterystyczne dla tzw. kredytów frankowych, dotyczące spłaty kredytu w walucie polskiej po tzw. przewalutowaniu, ponieważ pozwana udzieliła powodowi pełnomocnictwa do obciążania jej rachunku kwotami z tytułu wymagalnych należności banku. W świetle wszystkich postanowień umownych, interpretowanych zgodnie z obiektywną metodą wykładni oraz z uwzględnieniem okoliczności zawarcia umowy, z których wynikało, że pozwana wniosła o udzielenie jej kredytu w kwocie około 350 000 zł z przeznaczeniem na zakup nieruchomości położonej w Polsce, Sąd Apelacyjny trafnie ocenił, że przedmiotowa umowa kredytu z 11 maja 2007 r. stanowiła umowę kredytu denominowanego w walucie obcej (CHF), w której ta waluta służyła jedynie do wyrażenia wartości kredytu. Wobec powyższego, przedstawiona przez skarżącego wątpliwość dotycząca charakteru umowy kredytu, w której zastrzeżono na rzecz kredytobiorcy możliwość wypłaty i spłaty w walucie kredytu, nie ma znaczenia dla rozpoznania przedmiotowej sprawy jako sformułowana w oderwaniu

od ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.). W innych sprawach, w których znajdował zastosowanie sporny wzorzec umowny, Sąd Najwyższy także zajmował lub akceptował stanowisko, że umowa ma charakter umowy kredytu denominowanego, funkcjonalne zbliżonego do kredytu waloryzowanego kursem CHF, albowiem przewiduje posłużenie się walutą CHF jako instrumentem ustalania rozmiaru świadczenia należnego powodowi od pozwanego i odwrotnie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22 oraz z 23 lutego 2024 r., II CSKP 1399/22).

Problematyka prawna dotycząca konsekwencji uznania za niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.) postanowień umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) kursem waluty obcej lub denominowanego do waluty obcej jest już przedmiotem licznych wyroków i uchwał Sądu Najwyższego. W orzecznictwie za już ugruntowane należy uznać stanowisko, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, Nr 2, poz. 20). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa obecnie stanowisko (po początkowym okresie dominacji poglądu przeciwnego), że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2019 r., I CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21 oraz z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22). Na takim stanowisku stoi też Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) dokonując wykładni art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 (zob. wyroki: z 20 września 2017 r., C-186/16 oraz z 3 października 2019 r., C-260/18). Zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. postanowienia określające główne świadczenia

stron nie podlegają kontroli pod kątem ich abuzywności, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Interpretując art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, z którego wywodzi się to rozwiązanie, TSUE uznał, że postanowienia umowne są wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, gdy umowa przedstawia w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się dane postanowienie, umożliwiając konsumentowi orientację, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, co do wpływających dla niego z tej umowy konsekwencji ekonomicznych (zob. wyroki z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13 oraz z 20 września 2017 r., C-186/16). Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, jakie przesłanki muszą być spełnione, aby można było przyjąć, że konsument został należycie poinformowany o ryzyku walutowym związanym z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej czy denominowanego w tej walucie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 oraz z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22). W wyroku z 13 maja 2022 r. (II CSKP 464/22), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że z orzecznictwa TSUE wynika, iż kredytobiorca-konsument musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej (szeroko rozumianego), ponosi przez cały okres obowiązywania umowy ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku silnej deprecjacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie. Okoliczność, że konsument oświadcza, iż jest w pełni świadomy potencjalnych ryzyk wynikających z zawarcia wspomnianej umowy, nie ma sama w sobie znaczenia dla oceny, czy przedsiębiorca spełnił wspomniany wymóg przejrzystości, ciężar zaś udowodnienia, że konsument otrzymał niezbędne informację, spoczywa na przedsiębiorcy (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2023 r., II CSKP 763/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już także, że samo zapewnienie kredytobiorcy możliwości spłaty rat kredytu w walucie obcej (walucie indeksacji) nie uchyla abuzywności postanowienia dotyczącego spłaty rat kredytu w walucie krajowej, w wysokości zależnej od kursu waluty obcej określanego swobodnie przez bank (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23 i powołany tam wyrok TSUE z 21 września 2023 r., C-139/22, w którym wskazano m.in., że włączenie do umowy zawartej z konsumentem dwóch

alternatywnych warunków dotyczących wykonania tego samego obowiązku ciążącego na konsumentce, z których jeden jest nieuczciwy, a drugi zgodny z prawem, pozwala danemu przedsiębiorcy na spekulowanie, że poprzez brak informacji, nieuwagę lub niezrozumienie konsument wykona dane zobowiązanie zgodnie z warunkiem, który powoduje znaczącą nierównowagę praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta).

Kolejne wątpliwości prawne podniesione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania dotyczą konsekwencji stwierdzenia abuzywności klauzul waloryzacyjnych dla dalszego bytu umowy. Przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, uznanie klauzul przeliczeniowych za abuzywne oznacza, że są one - z mocy samego prawa od momentu zawarcia umowy - bezskuteczne (nie wiążą) konsumentów (art. 385¹ § 1 k.c.), aczkolwiek strony pozostają związane umową w pozostałym zakresie, jeśli jest to tylko możliwe. Stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną. Umowa będzie dotknięta nieważnością, gdy bez abuzywnych postanowień jej obowiązywanie nie jest możliwe w świetle prawa i nie zaszły przesłanki umożliwiające zastosowanie regulacji zastępczej, a konsument postanowień abuzywnych nie potwierdził, nie udzielając następnie świadomej i wolnej zgody na te klauzule i tym samym odmawiając przywrócenia im skuteczności z mocą wsteczną (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, Nr 9, poz. 56; uchwała Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, Nr 6, poz. 40; wyroki TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18 i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, a także wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD, 2021, Nr 2, poz. 20; z 16 września 2021 r., I CSKP 166/21 i z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22).

W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasady prawnej) z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (OSNC 2021, Nr 9, poz. 56) wskazano, nawiązując do wcześniejszego orzecznictwa, w tym orzecznictwa TSUE (zob. wyrok z 3 października 2019 r., C-260/18), że zastąpienie niedozwolonego postanowienia umownego odnoszącego się do sposobu określania kursu waluty obcej (w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego) innym sposobem

określenia kursu waluty obcej wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdy (koniunkcja przesłanek): 1) po wyłączeniu klauzuli abuzywnej umowa nie może obowiązywać, o czym decyduje obiektywne podejście w świetle prawa krajowego, a zatem wola jednej ze stron, w tym konsumenta, nie ma w tym zakresie rozstrzygającego znaczenia; 2) całkowity upadek umowy naraża konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, w świetle okoliczności istniejących w czasie sporu lub możliwych wówczas do przewidzenia, z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta i z zastrzeżeniem, że do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie; 3) istnieje przepis dyspozytywny albo przepis „mający zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę”, który mógłby zastąpić wyeliminowane niedozwolone postanowienie umowne, umożliwiając utrzymanie umowy w mocy; jeżeli niedozwolone postanowienie umowne odzwierciedlało obowiązujący przepis ustawowy mający zastosowanie w przypadku porozumienia stron, w rachubę wchodzi także zastąpienie niedozwolonego postanowienia „tym stanowiącym punkt odniesienia przepisem ustawowym w nowym brzmieniu przyjętym już po zawarciu umowy”. Tymczasem przedstawione we wniosku rozważania skarżącego dotyczące możliwości substytucji nieuczciwych klauzul kursowych nie uwzględniają koniecznego warunku tego rodzaju zastąpienia, zgodnie z którym - w świetle powołanego utrwalonego orzecznictwa - wchodzi ono w rachubę tylko wtedy, gdyby jego brak narażał konsumenta, przez upadek umowy w całości, na szczególnie niekorzystne skutki, przy czym decydujące w tym zakresie jest zdanie konsumenta. W toku postępowania w niniejszej sprawie pozwana konsekwentnie powoływała się zaś na nieważność umowy kredytowej. Sąd Najwyższy wyjaśnił także, że nie można dokonać wykładni umowy stron na podstawie art. 65 k.c., już po usunięciu z niej postanowień abuzywnych, w celu ustalenia zgodnego celu i zamiaru stron co do sposobu ustalenia kursu CHF. Sprowadzałoby się to bowiem do zmiany treści klauzuli indeksacyjnej, prowadząc do zmiany jej rozumienia przez wprowadzenie odesłania do wartości rynkowej CHF. Groziłoby to ryzykiem dalszego pogorszenia sytuacji strony dotkniętej nadużyciem, gdyby strona, która narzuciła niedozwolone postanowienie umowne wywodziła, że nie zawarłaby umowy z jego pominięciem. Takie rozwiązanie stałoby w sprzeczności z celami prewencyjnymi Dyrektywy 93/13

w postaci zniechęcenia przedsiębiorców do wykorzystywania w zawieranych umowach nieuczciwych postanowień umownych. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto ponadto, że nowelizacja prawa bankowego dokonana ustawą z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984, dalej: „ustawa antyspreadowa”) nie zawiera przepisów o charakterze dyspozytywnym, które – w świetle orzecznictwa TSUE - mogą zastąpić nieuczciwe klauzule umowne zawarte w umowach o kredyt indeksowany lub denominowany do waluty obcej ani przepisów mogących stanowić podstawę przekształcenia istniejących stosunków prawnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22). Wyjaśniono także, że samo wejście w życie ustawy antyspreadowej, którą w art. 69 Prawa bankowego dodano ustęp 3, nie wpłynęło na ocenę abuzywności postanowień umów kredytu zawartych wcześniej oraz konsekwencji prawnych wynikających tej oceny (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 oraz z 28 października 2022 r., II CSKP 894/22). Stworzyło jedynie podstawy do zmiany postanowień umowy co do sposobu waloryzacji niespłaconych rat na przyszłość. Oceny abuzywności postanowienia umownego dokonuje się zaś według stanu z chwili zawarcia umowy, a nie następczo (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1. poz. 2).

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje także stanowisko, że w wypadku umowy denominowanej kursem CHF, po wyeliminowaniu z niej klauzul przeliczeniowych, nie jest możliwe utrzymanie takiej umowy w mocy ani jako umowy kredytu walutowego w CHF (zob. wyrok SN z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22), ani jako umowy, w której kwota kredytu wyrażona byłaby w złotych polskich (zob. wyrok SN z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22). Wskazano, że umowa kredytu denominowanego jest funkcjonalnie zbliżona do kredytu waloryzowanego kursem CHF, albowiem przewiduje posłużenie się walutą CHF jako instrumentem ustalania rozmiaru świadczenia należnego powodowi od pozwanego i odwrotnie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021,

Nr 2, poz. 7; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020, nr 7-8, poz. 64; z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22 i z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że eliminacja klauzuli przeliczeniowej w takiej umowie sprawia, iż nie wiadomo, jaką kwotę bank powinien wypłacić kredytobiorcy, skoro w umowie kwota kredytu określona została w CHF, ale wypłata następuje w złotych, według kursu kupna tej waluty arbitralnie ustalonego przez kredytodawcę. Oznacza to, że brakuje niezbędnego elementu konstrukcyjnego stosunku prawnego i niemożliwe jest jego uzupełnienie. Tego rodzaju skutek (sankcja), w skutkach tożsamy z nieważnością umowy, nie jest wynikiem konstytutywnego orzeczenia sądu, a powstaje *ex lege* (zob. uchwałę siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, Nr 9, poz. 56 i tam powołane orzecznictwo).

Konkludując należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia przywołanej przyczyny kasacyjnej, stąd orzeczono, jak w sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego znajduje podstawę w art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1964 z późn. zm.).

[SOP]

[ms]